Personajele

(în ordinea intrării în scenă)

NEMEȘ	60 de ani
VARGA	53 de ani
IULIANA	45 de ani
APOLONIA	18 ani

Un apartament cu vedere largă spre stradă.

NEMEȘ: Eu zic să stați aici, înălțimea-voastră, de aici se vede admirabil. De dimineață, de cînd m-am trezit, nu m-am gîndit decît la asta, unde să stați ca să vedeți cît mai bine. Doamne, ce frumos o să fie...

VARGA: Da, Nemeș, ai dreptate. O să fie foarte frumos. Cu acest prilej îl voi vedea și pe consilierul Vienei, sfetnicul împăratului, mîna lui dreaptă, uite cum are Dumnezeu grijă de toate. Mă simt încă tînăr, afacerile merg binișor, dreptatea triumfă, rinichii nu mă încearcă, de femei n-am nevoie, e foarte bine, Nemeș. Cred că de aici o să avem o priveliște minunată, n-o să ne scape nimic. N-aș vrea să pierd un asemenea spectacol. Toată lumea vorbește de spectacolul ăsta ca de o sărbătoare princiară, mai frumoasă ca un bal la curtea împăratului. Crezi că locul ăsta e cel mai potrivit? *(Deschide fereastra și se uită împrejur.)* La un spectacol, dacă n-ai un loc bun, și Sofocle ți se pare plicticos.

NEMEȘ: Se poate, excelență?! Avem o perspectivă admirabilă. Toată lumea ne invidiază că noi o să-i vedem drept din față, nu din profil, cum îi vor vedea alții.

VARGA: Ai dreptate, se vede admirabil. În timp ce ei se vor chinui pe roată, vom putea bea și un vin. Cu ajutorul lui Dumnezeu, mai născocim și cugetări adînci... Orice moarte care nu-i a ta e un lucru frumos.

NEMEȘ: Am pregătit un vin roșu, excelență...

VARGA: De ce te lauzi cu slugărnicia ta ca și cum n-ai fi plătit pentru asta!... *(Îl lovește brusc peste față.)* Cîine!

NEMEȘ: Loviți-mă, excelență, loviți-mă! Nu vă sfiiți, excelență, nu vă temeți că din cînd în cînd mai gem.

Nu luați în seamă bocetele mele. Prin dumneavoastră lovește mînia bunului Dumnezeu. Datoria dumneavoastră e să loviți, datoria mea e să rabd. Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvîntat. *(După o pauză, mîngîindu-și obrazul.)* Ați slăbit, excelență, degeaba, nu mai simt nimic. V-aș putea aduce biciul. Să vă aduc biciul, excelență?

VARGA: Nici nu știu de ce te-am lovit... Slugărnicia ta mă scîrbește... Ești atît de puhav și atît de mort, încît zadarnic te-aș lovi. Tu nici nu exiști. Nemeș, ești numai un duh al răului... Mi-e scîrbă de tine, n-ai încercat s-o salvezi pe Apolonia. Nu știu de ce cred eu că-i datoria mea să-mi fie scîrbă de tine... Cînd am fost silit să plec în fața furiei iobagilor, ți-am încredințat nu numai averea mea, ci și demnitatea mea și onoarea fiicei mele.

NEMEȘ: A fost o nebunie, excelență, de-acolo, de la Viena, n-aveați cum să știți ce nebunie a fost. Iobagii își așezau coroane pe frunte și se jucau de-a împărații... Da, da, excelență, eu cu ochii mei bătrîni și vicleni am văzut un iobag cu o coroană pe frunte... Răpeau fiicele de nobili și le făceau muierile lor...

VARGA: Știu asta, Nemeș. La Viena se știe totul. Ți-am spus să ai grijă de Apolonia, să n-o lași să fie batjocorită. Ai lăsat-o să ajungă femeia unui iobag. Vreau să fiu bun, Nemeș. Vreau să fiu bun fiindcă mi-ai fost un cîine credincios, fiindcă ești bătrîn și slugarnic. Și de un slugarnic, chiar de un slugarnic cu un picior în groapă, te desparți anevoie. Aș vrea să te iert, Nemeș. Spune-mi tu, ce să fac ca să te iert? Spune-mi tu, ce să fac ca să scap de povara asta?

NEMEȘ: De ce să mă iertați? Nu mă iertați, excelență. Treaba înălțimii-voastre pe această lume e să fiți necruțător și treaba mea pe această lume este să socot necruțarea înălțimii-voastre drept mînia lui Dumnezeu.

VARGA *(cu o dureroasă tandrețe)*: Dragul meu cîine, singurul meu cîine credincios, cîinele meu dat de Dumnezeu, nu mă înfuria, nu fi mai ager decît îți cere slujba.

NEMEȘ: De aici se vede foarte bine execuția. Ce răi am ajuns dacă numai moartea altora ne mai scoate din amorțeală. Nu pîngăriți această sărbătoare prin bicisnice mustrări de cuget!...

VARGA: Cîine! Cîine-lup cu coadă de filozof! De ce n-ai apărat-o pe Apolonia? De ce n-ai apărat-o pe singura mea fiică? De ce n-ai apărat pe singurul om viu în această lume de idioți și de morți? Toți sîntem morți. Și eu sînt mort în țîțîoșenia mea idioată, nu vezi că am niște ochi de mort? ! Și nevastă-mea e moartă în zbenguiala ei fățarnică și zadarnică. Și tu ești mort, slugă vicleană, cu aere de Diogene... Și era un om viu, un singur om viu, și acestui om i-ați făcut de petrecanie. Cine ți-a dat dreptul să-mi calci porunca? Cine ți-a dat dreptul să nu-mi asculți ruga? Spune deschis ce gîndești, spune-mi adevărul!

NEMEȘ: Toți oamenii vor adevărul în nădejdea că adevărule o gălușcă pe care o vor înghiți cu plăcere. E obosi, tor și zadarnic să vorbim deschis, înălțimea-voastră dar am să vă fac hatîrul. Înălțimea-voastră mi-a dat poruncă să o înlătur pe Apolonia. Înălțimea-voastră mi-a dat poruncă să nimicesc singurul om viu care mai trăia printre noi.

VARGA: Minți, Nemeș! Vrei să pui pe umerii mei asemenea mîrșăvie? Nu ți-am dat eu poruncă, nu eram nebun să-ți cer să-mi ucizi fiica.

NEMEȘ: Sigur că nu, excelența-voastră. Sigur că nu mi-ați spus s-o ucid pe Apolonia. Cum o să spuneți dumneavoastră asemenea cuvinte infame, un bărbat legănat de cultură și mîngîiat de Platon? Dumneavoastră nu vă ocupați cu treburi murdare, partea întunecată a sufletului o încredințați slugilor. Slugile fac treburile murdare, stăpînii se ocupă de Dumnezeu. Eu vă cunosc, înălțimea-voastră, v-am ținut în brațe cînd erați un țînc, v-am dus la școală, v-am pregătit patul în noaptea nunții. Decît să știți că Apolonia a trăit cu un iobag fără nici o remușcare, mai bine îi voiați moartea. Aveați nevoie de o martiră, să vă lăudați cu jertfa ei în fața împăratului, uite, toate tîrfele de nobilițe s-au tăvălit cu iobagii ca și cum ar fi prinți de rang înalt, numai fata mea n-a îndurat

rușinea. Aveați nevoie de această lăudăroșenie neghioabă și zadarnică. Pentru un surîs al împăratului sînteți în stare să vă ucideți și mama... Și eu v-am citit în suflet această dorință și ca o slugă credincioasă v-am împlinit dorința.

VARGA: Așa-i, Nemeș...

NEMEȘ: Așa-i, înălțimea-voastră.

VARGA: Dacă erai om, nu-mi îndeplineai dorința, nemernicule, chiar dacă plăteai cu viața această împotrivire. *(După o pauză.)* Ce bine era dacă nu eram fățarnic... Ce bine era dacă Iuliana mă iubea, ce bine era dacă eram eu împăratul.

NEMEȘ: Am și eu nevastă și șapte copii, nemernicia nu m-a împiedicat să-mi placă gînguritul țîncilor. N-aveați dreptul să mă împroșcați cu ocară, mi-am făcut datoria și chiar vă rog să-mi dați răsplata făgăduită. Cînd ai șapte copilași, nu poți să fii nemernic fără răsplată. Chiar și Iuda l-a vîndut pe Hristos pentru treizeci de arginți, nu-i mult, dar tot e ceva. Și lăsați remușcările, înălțimea-voastră, pe seama proștilor și a fățarnicilor... Ce rost au zbaterile astea?!... Cine știe, Apolonia e poate în brațele Maicii Domnului, iar dumneavoastră vă chinuiți zadarnic. Să mulțumiți lui Dumnezeu că averea nu v-a fost irosită, iar răsculații au fost pedepsiți... Uite, încep pregătirile, înălțimea-voastră. De-aici se vede admirabil. Toți vecinii or să crape de ciudă și o să ceară și ei să stea aici. Să nu dați voie nimănui, înălțimea-voastră...

VARGA *(se duce din nou la fereastră)*: Ai dreptate. De aici se vede admirabil. Cheamă pe nevastă-mea, să se bucure și ea. Să ne bucurăm cu toții... *(Nemeș iese și revine însoțit de Iuliana.)*

IULIANA: Bună dimineața, dragul meu. *(Îl sărută pe frunte.)* Arăți foarte tînăr astăzi... Of, bine că te-am sărutat pe frunte și-am scăpat și de povara asta!...

VARGA: Da, azi mă simt înviorat cînd rinichii nu mă dor și dreptatea triumfă. *(Se duce lîngă fereastră.)* Dacă tragem puțin fotoliul lîngă fereastră, o să fie și mai bine...

IULIANA: Vai, e foarte plăcut, cînd dreptatea triumfă, dar Nemeș a încărcat soba peste măsură, e o zăpușeală

Ingrozitoare. O, Doamne, e bine că triumfă dreptatea, e bine că oamenii se întorc la vechile rînduieli, dar e foarte cald. Nu găsești că e foarte cald?

VARGA: Admirabil se vede de aici, admirabil.

IULIANA: Admirabil se vede de aici, admirabil.

VARGA: O, Doamne, cu ce durere am așteptat clipa asta binecuvîntată, credeam că n-am s-o mai ajung, vlăguit pe patul de moarte dacă aș fi fost și tot m-aș fi tîrît să văd spectacolul. Simt că moartea lor se strecoară în mine și se preschimbă în viață, atît de mult i-am urît. Numai pe tine, cînd m-ai înșelat cu franțuzul ăla molîu, te-am mai urît cum îi urăsc pe acești iobagi.

IULIANA: E mult de atunci. Ce rost are?

VARGA: Cum, ce rost are? N-are nici un rost...

IULIANA: Dacă ai ști cîți ne invidiază fiindcă de la noi se vede atît de bine execuția, toți ne invidiază pentru asta, dar n-o să primim nici un musafir. E totuși o execuție, nu spectacol de bîlci. *(Își dă cu părerea.)* Poate că n-ar trebui să fim răi... Poate că ar trebui să ne doară suferința altora... Poate că ar trebui să aprindem o lumînare pentru sufletele lor. Nu știu, stau așa și mă zbat și eu cu mintea mea de femeie. Ce spui, Varga, n-ar trebui să fim mai buni?

VARGA: Admirabil se vede de aici, admirabil. Împăratul s-a mișcat greu, dar a dat o pedeapsă demnă de măreția lui... Ești nebună?! Vrei să aprindem o lumînare la căpătîiul celor mai răi dintre dușmani?

IULIANA: Ei, am spus și eu așa. N-o să le aprindem o lumînare cum vreau eu, o să le sorbim moartea cum vrei tu, n-are rost să ne supărăm pentru o prostie ca asta... Am să fac cum vrei tu, dragul meu, las în seama ta trăirea mea din aceste clipe. Ia sufletul meu și descurcă-te! Mie mi-e lene. Aș vrea ceva dulce.

VARGA: O să luăm masa după aceea... Oare ce-or fi făcînd ei în timpul ăsta? La ce s-or fi gîndind?

IULIANA: Asta aș vrea să știu și eu. *(Brusc, se revoltă împotriva acestui sentimentalism mecanic.)* De fapt, n-aș vrea să știu... Nici tu n-ai vrea să știi... La ce se poate gîndi omul înainte de moarte?... Mai speră și el într-o minune, cum am sperat și noi într-o minune,

cum speră toți muritorii într-o minune. Tu ai de gînd să mă ții nemîncată?

VARGA: Am și eu o clipă de evlavie în fața morții și vrei să mi-o strici cu pofta ta de mîncare!... Cred că se spovedesc acum.

IULIANA: Între evlavia ta în fața morții și pofta mea de mîncare nu e nici o deosebire. Sigur că se spovedesc. Nu înțeleg de ce durează atîta, aș vrea odată să-i văd trași pe roată, să sufăr în tăcere, să se termine odată cu toată povestea asta. Ce idee pedantă să-i tragă pe roată! Mai bine îi spînzura împăratul, dura mai puțin...

VARGA: Trasul pe roată e mult mai impunător, e un exemplu. Cum dracu nu pricepi că trasul pe roată e mai impunător?

IULIANA: O fi mai impunător, dar durează prea mult... Iată, au sosit... Par destul de liniștiți. Nu le e frică de moarte, spectacolul n-are nici un haz. Dacă stai să te gîndești, e destul de îngrozitor să fii tras pe roată... A, nu pot să mă uit la această barbarie zadarnică...

VARGA: Eu am să mă uit. E datoria mea să mă uit. E datoria mea să le sorb groaza picătură cu picătură. Dar nu le e frică, nu vor să mă desfete cu frica lor. Ticăloșii! Nu le e frică de moarte... Ticăloșii!...

IULIANA: Mă obosește atîta ură. Cred că nu urăsc pe nimeni din pricina binecuvîntatei mele trîndăvii.

VARGA: Eu am să mă uit.

IULIANA: N-are nici un rost să te mînjești cu priveliștea asta. Vrei s-o așezi lîngă decorațiile primite, orașele văzute și femeile cărora le-ai sucit capul?

VARGA: Da! Uită-te și tu!...

IULIANA: Nu. Aș vrea să dorm, zile și nopți întregi aș vrea să dorm. Aș vrea să dorm, săptămîni și luni întregi aș vrea să dorm.

VARGA *(o trage cu forța spre fereastră)*: Privește și tu! Fii și tu părtașă la crimă! Ei au batjocorit-o pe Apolnia! Privește și tu!

IULIANA *(se desprinde din brațele lui Varga)*: Ajunge! A murit, dragul meu, ajunge. Dumnezeu să-i ierte!

Dumnezeu să-i ierte, s-o primească în brațele lui pe Apolonia, Dumnezeu să ne ierte și pe noi. Amin...

VARGA: N-a fost spectacolul pe care l-am așteptat, dar fie și așa. Da, răzbunarea s-a săvîrșit. De aici, de la fereastra noastră, execuția s-a văzut admirabil. *(Brusc, devine patetic.)* Dar Apolonia nu mai există. Nici nimicnicia noastră, nici măreția lui Dumnezeu n-o mai poate învia.

IULIANA: Da, ai dreptate. Apolonia nu mai există printre noi.

VARGA: Și atunci ce facem cu această dreptate searbădă care a triumfat? A trebuit să se săvîrșească și numai cu prețul ăsta i-am înțeles zădărnicia. O să ne umple zilele această dreptate searbădă? Ce-o să facem, draga mea nevastă, cu această dreptate? Nu observi că e la fel de trist ca și pe vremea nedreptății? Nu observi că și acum, în ziua răzbunării, cerul e tot întunecat, tu tot fățarnică, iar eu tot idiot? Cu ce ne-a schimbat această răzbunare împlinită? Ce soare ne-a adus această împlinire idioată?

IULIANA: A, nu mă tulbura, dragul meu. Eu mă pregătisem să mă rog pentru sufletele răposaților, și am să mă țin cu dinții de această durere și n-am să mă ocup de altele. Tu-mi bagi pe gît durerile tale, mă îndopi ca pe o gîscă cu vaietele tale și mă silești și pe mine să sufăr pentru ele...

VARGA: Apolonia nu mai e printre noi.

IULIANA: Mă obosești, dragul meu. Mi-ai spus asta de nu știu cîte ori pînă acum. Silă mi-a fost întotdeauna de bărbații care bat cîmpii! Decît un pisălog, mai bine un cocoșat. Uite, îți vînd o taină femeiască. Știu și eu, doar a fost fiica mea, eu am născut-o. Știu că a murit... Dar după ce în sufletul meu s-a așternut resemnarea, de ce vrei să mă chinuiești iarăși? De ce-mi dai mereu chinurile tale? De ce mă chinuiești mereu cu suferințele tale tîrzii și fățarnice? Nimic n-ai înțeles din viață, nimic... Tu n-ai văzut nici soarele, nici iarba, nici trupul femeii, n-ai simțit nimic, ai stat într-un colț și ai rontăit ca un cîine coada vanității tale besmetice.

VARGA *(singur în măreția lui)*: Apolonia nu mai e printre noi...

IULIANA: Mereu te ascunzi într-o durere, fățarnică și măreață. Apolonia nu mai e printre noi. *(Tare.)* Știu și eu că Apolonia nu mai e printre noi! Știu și eu că s-a lăfăit în brațele unui iobag, iar acum se lăfăie în brațele sfîntului Gheorghe. A murit Apolonia. Bine. Am aflat, am plîns, l-am blestemat pe Dumnezeu. I-am blestemat pe iobagi. Gata, ajunge!

VARGA: Ar trebui să te duci să te schimbi. Consilierul Vienei o să ne onoreze cu prezența domniei-sale.

IULIANA: Mă doare în fund de o asemenea onoare. Cine știe ce șmecherii mai pui la cale! Ești în stare să mă arunci în brațele lui, o, nu te înfuria, n-am spus că asta-i o nenorocire. O dată ajunsă în brațele slăbănoage ale Consilierului, mă descurc eu. Să vedem cum o să se descurce el... A, nu ridica spre mine privirea asta de bou inteligent, de vită care își ridică ochii spre soare. Știu că e o glumă proastă. Ce te zbați atîta? O glumă proastă e o glumă proastă, moartea unui om, moartea unui om, moartea unui copac, moartea unui copac, un adulter este un adulter, nimic nu-i mai mult decît ceea ce este. Mai departe de înțelegerea asta nici profeții n-au ajuns. Poți să fii încîntat că ți-a pus coarne o inteligență dintre cele mai strălucite. Măcar tu știi că ai fost înșelat de o femeie care a înțeles armonia universului...

VARGA: Mă gîndesc că excelența-sa o să mă întrebe de Apolonia. El o să mă întrebe, și-o să-i răspund că ea n-a putut suporta rușinea și s-a sinucis. Cred că o să am atunci un sentiment de justificată mîndrie paternă.

IULIANA: Excelența-sa o să fie foarte plăcut impresionată de această întîmplare și de suferința noastră demnă. Excelența-sa o să fie încîntată că în sfîrșit s-a găsit o nobilă care nu s-a purtat ca o tîrfă. Excelența-sa o să spună cîteva fraze de condoleanțe pe care i le-a pregătit secretarul încă de la Viena, o să lase să-i curgă pe obrazul stafidit o lacrimă pioasă, singura lacrimă pe care o are și pe care o folosește în toate împrejurările, pe urmă o să ne îmbărbăteze și pe urmă... pe urmă o să trecem la masă.

VARGA: Nu țipa, capră fătarnică! Da, așa o să fie. Pe urmă o să trecem la masă.

IULIANA: De fapt, te bucuri, dragul meu cîine... A, nu te supăra că îți spun cîine, nu veni cu demnitatea asta idioată, care mă scoate întotdeauna din sărite! Ți-am spus cîine nu din trufie sau din mînie, ți-am spus cîine din dorința de a fi cît mai exactă. Ai văzut, sper, în purtarea mea chiar și o tresărire de duioșie... Neghioaba și zadarnica ticăloșie a oamenilor mi-a stîrnit întotdeauna mila. Ce lipsit de bucurii trebuie să fie un om ca să se înhaite la meseria plicticoasă de ticălos... O, pe mine nu m-au fascinat niciodată bărbații ticăloși, mîndri de ticăloșia lor ca de-un cal de rasă, pe mine m-au lăsat întotdeauna rece privirile diavolești... Sărmanii învingători, cum își strîng ei curelele ca să-și cumpere o cunună de lauri pe care n-o vede nimeni! Sărmanii cuceritori de femei care cuceresc toate femeile și mor fără să știe ce este femeia... Deci, dragul meu cîine, copilul meu nemernic, nu face scene de gelozie... Dacă faci scene de gelozie mă duc să fac o baie, sau mă culc cu bărbierul într-o căpiță de fîn... Știi doar bine că mie mi-au plăcut îngerii, copiii răsfățați ai soartei... Tu, din vanitatea ta copilărească, ai omorît-o, ca să-ți rotunjești viața, ca să poți să-i spui excelenței sale „Fiica mea n-a suportat dezonoarea". Numai pentru această frază ai făcut-o. Pentru nimic altceva.

VARGA: Poate omul să fie atît de ticălos? Poate omul să curme viața altuia numai dintr-o nevoie atît de meschină? *(Tot el ajunge la această concluzie.)* Poate. Omul poate să fie oricît de ticălos...

IULIANA: Aveai nevoie de o aureolă. Era jucăria care îți lipsea... Ce nu-mi place mie la tine e că nu ești ticălos pînă la capăt... Am obosit. Iarăși am obosit...

VARGA: Voiam ca totul să se rotunjească, să se împlinească. Jertfa Apoloniei ar fi adus lumină în toată existența noastră... Omul tinde spre armonie și taie toate florile care nu-ncap în planul armoniei sale. Cu orice preț, numai armonie să fie... chiar cu prețul sîngelui. Să piară durerea de rinichi, să piară răzvrătiții,

s-o văd pe Apolonia în chip de fecioară martiră și pe împărat zîmbindu-mi. E bine. De fapt, e foarte bine.

NEMEȘ *(apare isteric și apoi dispare):* Bucurați-vă!... Bucurați-vă și înveseliți-vă!... A venit Apolonia!...

IULIANA: Apolonia n-a murit. A venit Apolonia?

VARGA *(mai mult pierdut decît bucuros):* Apolonia trăiește... Apolonia trăiește... Doamne, Dumnezeule, ce mare bucurie...

IULIANA *(zîmbind):* Ei, dragul meu, vezi ce fățarnic ești, ce stînjenit ești cînd vrei să te bucuri de ceva?... Îmi vine să rîd de bucuria ta... De ce te prefaci? Știi foarte bine că această veste te-a întristat... Da, da, nu-ți mai lua aerul ăsta de oaie jignită... Iarăși o întîmplare care ți-a dat de rîpă socotelile tale, mulțumirile tale. Ți-e groază că excelența-sa n-o să-ți mai strîngă mîna cu căldură. De asta ți-e groază! Restul n-are nici o importanță. Să nu cumva să pierzi zîmbetul împăratului.

VARGA: Da. Apolonia există. Apolonia trăiește. Și excelența-sa n-o să mă mai bată protector pe umăr, n-o să-mi mai spună „dragă Varga, sînt alături de tine în această nenorocire care a spălat rușinea tuturora". N-o să se mai plimbe cu mine pe aleile parcului, și împăratul n-o să-mi mai surîdă. Da, e adevărat. Voi pierde toate acestea.

IULIANA: Da, e adevărat, dragul meu, mă obișnuisem atît de mult cu gîndul morții fetei mele, încît această veste frumoasă mai mult mă întristează decît mă bucură. E așa de greu ca după ce am plîns odată, să mă apuc acuma să rîd cu gura pînă la urechi. E cu desăvîrșire ridicol... De-abia mă obișnuisem cu ideea că singura mea fiică s-a prăpădit și iată că singura mea fiică ține să mă contrazică. O dată ce am plîns pentru un om, o dată ce mi-am adus tributul suferinței, un asemenea om e mort cu adevărat pentru mine. Și apoi e și chestie de obișnuință, dragul meu Varga. Acum s-o luăm iarăși de la capăt?!

VARGA: Obișnuința e a doua natură.

IULIANA: M-am obișnuit cu ideea morții scumpei noastre copile, eu n-am de gînd să-mi schimb destinul meu îngrozitor de mamă nefericită... Nu că mi-ar sta bine

în negru, dar m-am obișnuit. Pur și simplu, m-am obișnuit. Chiar dacă ar veni aici și ar țopăi, ar striga, ar cînta, eu n-aș crede că ea există... Și tu pierzi fraza excelenței și surîsul împăratului...

VARGA *(își dă cu părerea)*: Mă gîndesc că poate ar fi bine ca Apolonia să trăiască chiar dacă noi ne-am obișnuit cu această suferință și ne-am făcut din această suferință tot felul de planuri... Sigur că ar fi fost plăcut să știi că fiica ta e o martiră... Altfel te plimbi pe stradă, alt gust are vinul, cu alți ochi privești lumea. A fi tatăl unei martire e o situație plăcută în societate. După atîtea injurii care s-au abătut asupra noastră, moartea Apoloniei ne refăcea grandoarea.

IULIANA: Da. Era o afacere foarte bună... Toată povestea asta cu reîntoarcerea ei e un lucru de prost-gust. Tocmai acum, cînd gustam durerea și-mi plăcea așa de mult să sufăr în tăcere, vai, e o nedreptate...

VARGA: Da. Mă apucă groaza cînd văd că se prăbușește edificiul măreț pe care l-am ridicat... Vizita excelenței nu mai are nici un haz... El venise să ne consoleze, venise să ne aducă compasiunea și considerația împăratului... Îți dai sema în ce situație jalnică o să-l punem cînd o să-i spun că Apolonia trăiește? Ar însemna că bietul om a făcut drumul degeaba. Vii tocmai de la Viena pe vremea asta afurisită și nesigură ca să mîngîi pe cineva, și vezi că ăla nu are nevoie de mîngîierea ta?!... Cum pot să-i aduc o asemenea jignire? Nu pot să-i spun „Apolonia trăiește, înălțimea-voastră". Nu pot să-i spun așa ceva chiar dacă m-ar tăia în bucățele.

IULIANA: Asta-i bună! Cum o să-i spui excelenței că Apolonia trăiește? Cine este excelența sa ca să poți să-l tîrîi pe drumuri zadarnic? Cum o să-i spui excelenței-sale neghiobia că Apolonia trăiește? Împăratul are nevoie de un exemplu. Are nevoie de o fiică de nobil care nu s-a purtat ca o tîrfă... Oricum, acest exemplu va fi dat. Dacă nu-l vom da noi, îl vor da alții. Alegerea împăratului căzuse asupra noastră și trebuie să fim demni de această înaltă favoare. Gata, nu mai schimbăm nimic. Apolonia să rămînă martiră...

VARGA: E încă foarte tînără. Poate vrea să trăiască...

IULIANA: La urma urmei, ce e un om, dragul meu? Iartă-mă că filozofez într-o clipă ca asta... Cîteva dorințe, cîteva aspirații fățarnice, cîteva plăceri meschine, o veșnică frică de moarte, cîteva tabieturi, și asta e totul... Sigur că vrea să trăiască. Cine nu vrea să trăiască? Dar, la drept vorbind, de ce o fi ținînd așa de aprig să trăiască? Să mai sucească capul altor bărbați? Să sucească capul unor bărbați care pînă la urmă o vor disprețui? De ce să trăiască? Ca să cunoască minciuna, prostia și speranța? Spune-mi, Varga, de ce să trăiască? Ce rost are să trăiască? De ce să ne strice toată liniștea? De ce, Varga, de ce?

VARGA: M-apucă groaza la gîndul că aș putea pierde zîmbetul împăratului. Decît să pierd zîmbetul împăratului, mai ușor mi-aș pierde viața ... Ce credeam noi despre Apolonia? Că n-a putut rezista rușinii îngrozitoare de a fi nevasta unui iobag și s-a sinucis... Ne-a durut și ne-am bucurat în același timp. Uite că Nemeș ne-a mințit, uite că nu-i atît de ticălos pe cît speram... Uite că m-a mințit cu frazele lui grozave... Uite că nu era cîinele de care aveam nevoie... A fost un cîine fățarnic...

IULIANA: Lasă înălțimile abstracte într-o vreme ca asta!... Se apropie vizita excelenței și trebuie să hotărîm ce facem cu Apolonia... Să renunț la aerul meu de mamă nefericită, căreia destinul i-a răpit singura odraslă?

VARGA: O, Nemeș, ticălos fățarnic! Și mi-a spus că citise în sufletul meu și că se grăbise să îndeplinească fără poruncă hotărîrea sufletului meu.

IULIANA: Nu, n-ai dreptate să-l ponegrești pe bietul Nemeș. Nu, de întunericul din adîncul sufletului lui nu m-am îndoit niciodată. Oricît de ticălos ar fi un om, tot mai are ceva de învățat de la Nemeș. A fost o neghiobie la mijloc. O prostie. Și iată că Apolonia există. *(Își dă și ea cu părerea.)* Poate că ar trebui să ne bucurăm. Tu ce crezi? Poate că ar trebui să ne bucurăm. Poate că ar trebui s-o strîngem în brațe și să dăm o petrecere în cinstea ei... Poate că ar trebui să ne bucurăm. Tare mi-e teamă că așa se cade, să ne bucurăm. Tare

mi-o teamă că o să ne bucurăm și o să se ducă draculuivizita excelenței-sale.

VARGA: Nu, n-o să ne bucurăm. De ce să ne bucurăm? Am stabilit o dată pentru totdeauna. Am stabilit că fiica noastră e martiră, martiră rămîne. Eu vreau să fiu tatăl unei martire.

IULIANA: Și eu vreau să fiu mama unei martire.

VARGA: Atunci, atunci?

IULIANA: Lașule, lașule... Slab și nemernic, nici o povară nu pot suporta umerii tăi bicisnici. Atunci, atunci?... Nu știi ce urmează? Vrei să-mi dai mie povara acestei crime? Vrei să mă lași pe mine să gîndesc? Eu să gîndesc crima, Nemeș s-o înfăptuiască și tu să profiți de ea... Stai pe scaun, nu te mișca, că mă înfurii... De fapt, așa e și firesc. Eu să gîndesc crima, cine o s-o gîndească dacă nu eu? Nemeș o s-o înfăptuiască fiindcă asta-i meseria lui, iar de profitat cine vrei să profite? Capul familiei.

VARGA: Ce spui, Iuliana?!... Poate, totuși, nu facem cruzimea asta. Poate, totuși, Apolonia o să ne sară de gît și o să ne bucurăm. Poate că totuși ar fi mai bine să ne bucurăm. Am eu o presimțire. Mai bine să ne bucurăm...

IULIANA: Bine. Dacă crezi că-i mai bine să ne bucurăm, ne bucurăm. Bucură-te!... Am să mă uit la bucuria ta, am să capăt putere și am să mă bucur și eu la rîndul meu... Uite ce înfățișare de mort ai. Sigur că tu, tu ai vrea să te bucuri, că nu ești chiar o fiară... Dar nu se mai poate. De mult nu se mai poate. Trebuie să ne obișnuim cu ideea că sîntem nemernici, să nu ne mai răzvrătim prostește împotriva naturii. Sigur că era bine să ne bucurăm că Apolonia trăiește. Sigur că era bine ca noi să ne iubim și să ne înțelegem, sigur că era bine, dar vezi și tu că nu se poate... Moartea Apoloniei ne-a ridicat în ochii tuturora și cum o să renunțăm noi la moartea Apoloniei? Moartea Apoloniei e un bun al nostru, o moșie a noastră, n-o s-o vindem nimănui.

VARGA: Atunci, Apolonia nu există. Nemeș a mințit...

IULIANA: Ce slab ești!... Cu slăbiciunea asta puteai să te faci popă și să arăți oamenilor calea spre Dumnezeu...

Ba da, Apolonia există. Apolonia există, dar nu va mai exista...

VARGA: Pot oamenii să fie atît de nemernici? Pot ucide un semen de-al lor pentru bucurii atît de meschine? *(Tot el.)* Pot. Sigur că pot... Singura mea durere e că ticăloșia mea nu-i întreagă, numai o ticăloșie întreagă îți aduce liniștea. Să nu mai fie nici o lumină... Nici un fir de lumină. Întuneric. Numai întuneric. Să nu mai fie nici o dîră de lumină, să numai fie nici o întrebare care să mă chinuie... Dacă n-ai o ticăloșie desăvîrșită, nu te poți bucura de ea... Ajunge o dîră de lumină ca să distrugă toată prada întunericului... Decît un ticălos pe jumătate mai bine om de treabă... Nu... Poate că-i mai bine s-o primim cu brațele deschise pe Apolonia. Știu că e idiot ce spun, dar gîndul ăsta mi se pare mai curat. S-o strîngem la piept pe Apolonia ca doi părinți cumsecade... și gata...

IULIANA: E prea tîrziu pentru asta...

VARGA: S-o ucidem pe Apolonia? Ar fi odios...

IULIANA: Ascultă, dragul meu, ai fi tu în stare să renunți la zîmbetul împăratului de dragul Apoloniei?

VARGA *(după o pauză)*: Nu. *(Se cutremură.)* Ei, cum pot să fiu în halul ăsta de nemernic?! Extraordinar... Parcă zîmbetul împăratului sau strîngerea de mînă a consilierului ar însemna soarele existenței?! Nu înseamnă nimic, sînt convins că nu înseamnă nimic, dar numai gîndul că împăratul și-ar retrage zîmbetul, că nu m-ar mai întreba ce mai fac drăgălașii mei de rinichi, mă îngrozește.

IULIANA: Omul e minciună, se confundă cu propria lui eroare și a renunța la eroare e ca și cum ai renunța la viață.

VARGA: S-o ucidem pe Apolonia? Ar fi odios...

IULIANA: Nu știu dacă ar fi odios. De ce s-o ucidem?!... Apolonia să-și dea singură seama de greșeală, să-și ceară iertare, să nu mai rabde rușinea, să simtă nevoia de a muri, și noi... noi să nu ne împotrivim. Trebuie să ne fie recunoscătoare și nouă și împăratului, să fie fericită că i-am salvat onoarea. Să moară strigînd „Trăiască împăratul"!

VARGA: Îți ceri prea multe. După ce moare, să mai strige și „Trăiască împăratul“?!

IULIANA: M-am gîndit și la asta... E și-n interesul Apoloniei să strige „Trăiască împăratul“. Spiritul de sacrificiu face moartea mai plăcută. Nu-ți amintești ce senini și împăcați mureau sfinții părinți? Mergeau la moarte ca la nuntă. Ce te holbezi așa la mine?

VARGA: Îți admir necruțarea. O admir ca pe-un apus de soare în munți. Dacă aș fi avut necruțarea ta, aș fi ajuns stăpînul lumii. Ce frumoasă ești! Iubito, iubito, ești cu adevărat un zid de piatră, cine se lovește de tine, se sfarmă...

IULIANA: Nu-i vreme de iubire... Dacă citeai *Biblia*, știai că exista timp pentru iubit,
timp pentru urît,
timp pentru iertare,
timp pentru necruțare.
Acum e timpul necruțării. Ea trebuie să-și cerșească moartea și noi să-i dăruim moartea ca un semn al bunătății noastre.

VARGA: Totuși, dacă mă gîndesc bine, nu știu exact de ce vrem noi ca Apolonia să moară.

IULIANA: Nici eu nu știu exact... Dar după ce vom săvîrși fărădelegea, se va face lumină.

VARGA: Așa tîrziu?!

IULIANA: Dacă lumina n-ar veni tîrziu, întunericul nu și-ar săvîrși menirea. Asta-i soarta luminii, să vină la sfîrșitul tîrgului, cînd nu mai e nimic de făcut.

APOLONIA *(apare speriată, se lipește de un zid interior. Se vede că în acest zid și-a găsit speranța, de aceea se apropie cît mai mult de el).*

IULIANA: Bună ziua, fata mamei... Să nu te-nșele căldura vocii mele. Totdeauna primele cuvinte le rostesc cu duioșie. E o simplă obișnuință, care nu înseamnă nimic. Nu-ți arunca privirea spre taică-tu, nici de la el nu va veni îndurare. Nici de la mine nu va veni îndurare. Nicăieri nu vei găsi îndurare.

APOLONIA *(se lipește de zid).*

IULIANA: Dragostea mea de mamă nu e vrăjmașa necruțării mele. Ești pregătită să asculți adevăruri înfricoșătoare?

APOLONIA: Nu sînt pregătită.

IULIANA: Cu atît mai rău... Mi-e greu să te aștept. Timpul necrutării e foarte scurt, vine îndată timpul milei și căinței. Așa că trebuie să ne grăbim...

APOLONIA *(țipăt)*: Unde-i iubirea? Unde-i iubirea? Unde-i iubirea?

VARGA: Mi-e milă, Iuliana. Iartă-mă, mi-e milă.

IULIANA: Rău faci. Dai o pildă urîtă... Părinții trebuie să se arate uniți în fața copiilor. N-ai decît să plîngi! Ți-e milă și de Apolonia și ți-e frică și de mine... Hotărăște-te! Dacă ți-e milă de Apolonia, luptă-te cu mine. De fapt, pentru tine sînt necrutătoare, nenorocitule. Eu n-am nevoie de zîmbetul împăratului. Eu am fost amanta împăratului. Eu am fost amanta împăratului și-am avut de la el mai mult decît zîmbetul bleg și distrat pe care-l cerșești tu de ani de zile.

VARGA: Iartă-mă, Iuliana.

IULIANA: Iartă-mă, Apolonia... Sînt silită să rostesc cu voce patetică cîteva adevăruri măreție.

APOLONIA: Înainte de a scoate sabia, omul născocește cîteva cuvinte măreție care se ridică în cer în timp ce capul victimei se prăbușește la pămînt. Nu se poate omorî fără cuvinte măreție? Nu se poate înjunghia fără un ideal în spate?

IULIANA: Nu se poate. Așa-i place crimei, să se lăfăie în măreție. Observația ta la adresa călăilor e adevărată, nu ți-am negat niciodată inteligența. Călăii au prostul obicei de a azvîrli condamnaților cuvinte măreție. Dar e greu să scapi de acest obicei. Eu am vrut să scap, crede-mă, n-am reușit. Nu știu cum dracu se face, totdeauna cînd vrei să trimiți un om pe lumea ailaltă, îți vin în cap numai cuvinte măreție, destin, adevăr, ideal, Dumnezeu, iubire chiar. Iată și cuvintele măreție pe care vreau să le rostesc. Aș fi preferat să te știu martira unei cauze drepte decît supraviețuitoarea propriei lașități...

VARGA: Frumoase cuvinte... Cînd aud asemenea cuvinte măreție, uit de durerea rinichilor, am senzația că zbor... Foarte frumoase cuvinte!

IULIANA: Nu te purta ca la bîlci, copil răzgîiat ce ești... Frumoase cuvinte!... Dacă ți s-ar cere să mori tu cu

vorbele astea în brațe, ar mai fi ele așa de frumoase? Mă dezguști...

APOLONIA: Mă simt bine lîngă zidul ăsta... E un zid bun și cald... E un zid mai cald decît celelalte ziduri. Toate zidurile sînt reci, numai zidul ăsta are căldura unui om. Ar putea, dacă l-aș îmbrățișa, dacă l-aș mîngîia, dacă l-aș încălzi, să se preschimbe într-un om. De ce vă miraţi? Cînd sînt atîția oameni care s-au preschimbat în ziduri, de ce nu s-ar preschimba și-un zid într-un om?!

IULIANA: Copila mea, păstrează-ți liniștea în acest ceas de cumpănă.

APOLONIA: Ce ciudată căldură răspîndește zidul rece de piatră... Mă simt foarte bine aici... Aici am să rămîn o viață întreagă...

VARGA: Noi vrem să facem din tine o ființă superioară, care recunoaște gravitatea faptelor, înțelege oamenii și istoria. Trebuie să înțelegi că, fiind nevasta unui lobuz, ai adus dezonoarea întregii noastre familii.

APOLONIA: Înțeleg...

IULIANA: Nu înțelegi. Aș vrea să înțelegi mai adînc... Noi vrem ca din adîncul inimii să-ți fie rușine de ce-ai făcut. Noi vrem să gemi de durere și pocăință...

APOLONIA: Eu nu simt nici durere, nici pocăință. De ce vreți să-mi dați pe umeri o măreție care mi-e străină?

IULIANA: Noi îți arătăm calea datoriei.

APOLONIA: Calea datoriei e totuna cu calea morții.

VARGA: Da. Uneori cele două drumuri se întîlnesc.

APOLONIA: Nu vă e de ajuns sacrificiul meu? Vreți să și cred în rațiunea morții mele?

IULIANA: Da. Asta vrem. Ce rost ar avea un sacrificiu lipsit de flacăra credinței?

APOLONIA: Ce călăi pretențioși mai sînteți... Nu s-ar putea să-mi dau pur și simplu duhul?

IULIANA: Fără să strigi „Trăiască împăratul"? Nu! Dacă nu strigi „Trăiască împăratul", n-are nici un rost. N-avem nevoie de-o victimă, ci de-o martiră.

APOLONIA: Eu mă simt victimă.

VARGA: Asta e greșeala ta. Îi răpești morții frumusețea.

APOLONIA: Nu mă gîndesc la frumusețea morții.

IULIANA: Nu e vorba de-o moarte obișnuită. Tu ești un exemplu. Un exemplu al mîndriei aristocratice. Un exemplu al castității nobilimii.

APOLONIA: Eu nu vreau să fiu un exemplu. Cine are nevoie de un asemenea exemplu? Cine cîștigă din moartea mea?

VARGA: Noi, familia, împăratul, societatea, și în cele din urmă, istoria.

APOLONIA: Istoria nu există pentru o biată femeiușcă rea de muscă. Istoria n-ajunge pînă la mine... Eu vreau să trăiesc. Eu vreau să trăiesc. Eu vreau să trăiesc și să cînt. Eu vreau să trăiesc și să dansez. *(Se desparte de zid și se aruncă în fața celor doi părinți.)* N-auziți? Eu vreau să trăiesc! N-auziți? Eu vreau să trăiesc! Din pricina lui Dumnezeu, a istoriei, bietul om nu mai are timp să trăiască... Toate bazaconiile astea mărețe îi sug sîngele picătură cu picătură. Ziduri reci ale morții, asta sînteți. *(Se întoarce.)* Zidul meu e mai bun și mai blînd decît voi... E un zid foarte cald...

IULIANA: Dragă Apolonia, trebuie să ne ceri tu îngăduința de a-ți pune capăt zilelor. Tu trebuie să ai această conștiință. Tu trebuie să fii măreață, și noi mai mărginiți... Dar nu atîta de mărginiți încît să te oprim din calea măreției tale.

APOLONIA: Ce călăi leneși mai sînteți. Victima să facă totul ... Victima să aibă mustrări de conștiință, victima să-și sape mormîntul, victima să strige „Trăiască împăratul". Dar voi, voi, călăilor, voi ce faceți? Mîncați pîinea de pomană!

VARGA: Nici tu nu ești victimă, nici noi nu sîntem călăi. Tu ești o martiră, iar noi, părinții tăi nefericiți...

APOLONIA: Măcar aveți, dragii mei, o otravă mai puternică?

IULIANA: Otravă? De ce ne ceri nouă otravă?... Datoria unei martire e să-și procure singură otrava.

APOLONIA: Vreau să trăiesc!... Vreau să trăiesc! Vreau să trăiesc și să mă culc cu toți bărbații din lume. Cu toți! *(Se îndeasă în zid.)* Un om... În zidul ăsta de piatră se ascunde un om. O, dacă ar exista un om pe lumea asta, unul singur... Dar nu există nici un om... Ură, numai ură există. Am să fac eu un om din acest zid de piatră. *(Desenează.)* Nasul, ochii, gura... Un

om! Dacă ar exista un singur om pe lumea asta...
(Bea otravă, se prăbușește și moare.)

VARGA: Ticăloasa! A murit fără să strige „Trăiască împăratul"!

(Cineva strecoară sub ușă o scrisoare. Varga o ridică și o citește.)

VARGA: Excelența-sa ne roagă să-l scuzăm că nu poate să ne facă vizita făgăduită... Împrejurări noi și dintre cele mai grele îl împiedică să părăsească Viena. Ne roagă să-l scuzăm. Ne roagă să-l scuzăm. Ne roagă foarte mult să-l scuzăm... Și noi pregătisem totul pentru el, și vinuri, și mîncăruri alese, și farmecele tale, și jertfa Apoloniei. Excelența-sa ne roagă să-l scuzăm.

IULIANA: O să-l scuzăm. Are omul alte treburi... Nu fi supărat, dragul meu. Te simt din nou apropiat... Toate crimele sînt zadarnice. Acum, cînd crima s-a săvîrșit, putem să și plîngem. *(Țipăt înfricoșător.)* Apolonia! Apolonia!

VARGA: Apolonia nu mai există. Poate că ar fi trebuit să existe... Dumnezeu să ne mai înțeleagă. Încurcate sînt căile tale, Doamne....

Cortina